

БУРЯД УНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрүүдэй Советэй орган

№ 195 (10872)

1965 оной августын 19, четверг

Сэн 2 мүнэн

УБЬЭ, ТЭЖЭЭЛ ҮААДГУЙГӨӨР БЭЛЭДХЭХЭ

Кукуруза хуряагдажа захалаа

Тонка гэжэ нөгөгтахы кукурузын поли дээрэ хаянай эргэ үлгөөнөө эхилээд, трактор, машинануудай хүчинөөн улашын бүрэнхэ болотор агшаанье зура захманыг. Ушарын хадаа, энэ Охин-Булагай совхозой 2-лохи отделецини механизаторнууд, хүтэлмэринал кукурузын эш нарнаар силос даража байгаа юм шуу. Ажалын ургаматай даа. Хэдыгэн үдэрэй туршдаа эгнээ 50 гектар кукуруза хуряжа, 700 тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхэбэ. Тэрэнэ Топкадай хаалин фермэ дээрхи трашеей соо дарагдаа.

Энэ жэл кукурузанай найнаар ургаа, гэжэ отделецине эрхилээд И. Кожеников зугаална. Энэхэ 40 гектарэй түс бүришэ 350 центнер эш найша хуряагдана. Бүсэдхэнь аажынь 250-250 центнер эш найша абтагал байда.

Кукурузынгаа ижэ найнаар ургаанда урмашаад, энэхэ механизаторнууд тэрчээ богонихон болзотор хуряжа зорилготой.

К. БОВРОВ, «Бичурский хлелбор» газетын хүтэлмэриналгшэ.

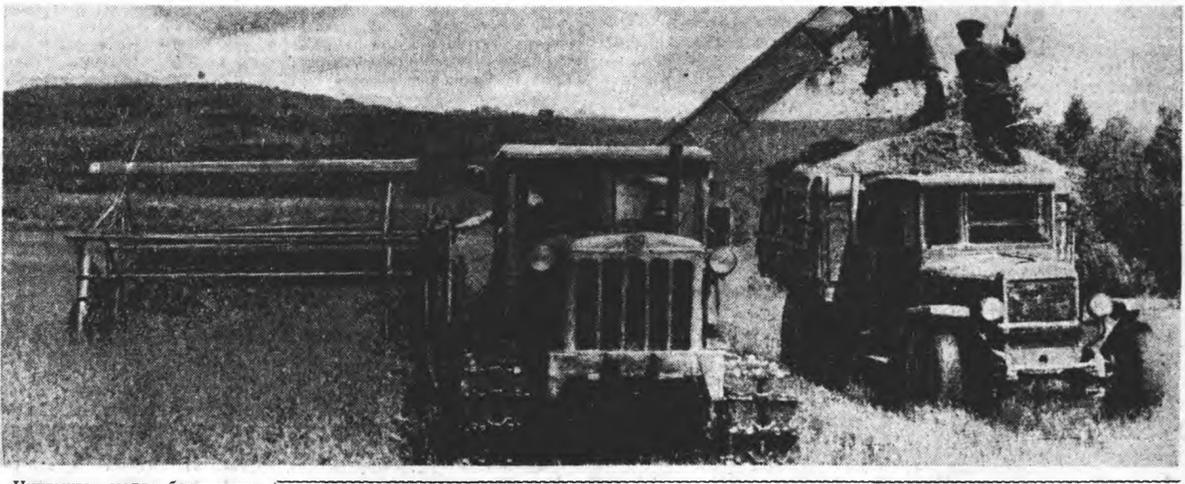
ХУРАТАЙШЬЕ САГТА ХОЙШОЛОГДООГУЙ

Хаянай хэды бороотой байбаше, манай совхозой хүтэлмэринал, механизаторнууд тэжээл бэлэдхэхэ хүтэлмэринал тагналдуулагуей. Тэдэмнай хубаг ханаабуудай эрбээр, таряалангай захар уржа байган ногоо гарараа сабшажа, мори тэргээр зөөгөөд, тэрэгээр элс силос даралан байна. Тингээд Бага-Хүдэрин отделецине, мүн Дунгын бригадада ехэхэн хамжаанай силос дарагдаа. Жэшэнь, Бага-Хүдэрин 1200 тонно силос хэарын ногоогоор, наран сээгэй холголжо дарагдаба. Тинхэдэ Дунгын хаалина

фермэ дээрэ 600 тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхэбэ. Нага хэды хонгохоо кукурузынгаа эш найша хуряжа эхилхэмнай. Тэрэнэнай ургаса ялала найн. Илангайа Баян-Булагай, Алтайн полинууд дээрхи кукуруза найнаар ургаа. Гектар бүришэнь зунда ээргээр 200-300 центнер эш найша абтаха байха.

Убэ тэжээлшэ абтаггар бэлэдхэгдэнэ. Нүүлгын хура бороотой урда-хана 1133 гектар сабшалан унаагагдажа, 858 гектарын хуряагдажа үрдигөө нэн. Тэндхээ 12 мянган центнер убэа хуряагдана. Сэлмэг наратай үдэрнуудэй тогтоходо убэа бэлэдхэхэ хүтэлмэринал эршэмтэйгээр абуулагдаха. Таряа хуряагдаа орохын урда тээ убэа тэжээлэ гол түлээ бэлэдхэжэ абхаа зорилготойбди.

П. СОБОЛЕВ, Хаягтын аймагай Хүдэрин совхозой главна агроном.

Нийтингээ малда бардам хүрэхэ убэа тэжээл бэлэдхэхын түлээ Хүдэрин совхозойнхид үбгэн залуугуей убэа хуряагса дээрэ худалжа байна. Илангайа хоёрдох отделецинихид убэа хуряагса дээрэ найнаар худална.

ЗОВОЛГУЙ ЗООТЕХНИК, ЗОРГООРОО БОЛООН ХОНИШОН

Угөөнэй долоон часнаа үнгэржэ байхада Дамби Бальжировой отарада хурээг эрхэдэмнай хонидын бүхыг хөрөө соогоо хаалгайтай байба. Ахалагша хонидын туйлагшатаа ототой гэжэ илгагдаһануудаа үржүүлжэ, заба сүлөөгүй. Бүхыдөө 72 хони үржүүлээд байнади. Мүнөөдөр үшөө 24 хони илгагдаа, гэжэ хэлээд, техник үржүүлшэмнай халаагүйгөөр худалжа байһандаа бага зэргэ аягуйрхөөд, тугахонөөр пункт соогоо орожо, саб саагахан халаад үмдөөд гаража эрбэ.

Яаханда хонидо бэлтээрэндэ гаргангүй, нима орой болотор хаажэ байһабта, гэжэ асуухада. — Үдэр ута, эдэжэ садаха юм ааб даа. Эдэ хонидо үржүүлээгүйдөө хүрэгөө бэлтхээ аргагүй гэһабди. Отара дээрэ орой хөрхөн хүн ажалланади, гэжэ ханаа амарханаар харюусаба.

Хонидо ингэжэ үдэр бүри үлгөөнэй 7-8 час болотор хаажэ байгаа хаа, тэдэнэ хүн абуулахын орондо тураажа, муудуулахын ха юм. Ототой болон хонидо илгэжа абхаар ла хүрэгөө бэлтхээрдэ гаргаха гуримтай.

Угөөгүүр үржүүлһэн хонидо хүрэгтэйнь нилүүлжэрихалда, яагаад тэдэнэ үзэшнэнь илгэжа, дахин үржүүлэхэ болонот? — Бидэнэр нэгэ дахин ла, гансал үлгөөгүүр үржүүлжэшибди, гэжэ хэлээб. — Энээнэ тухай совхозой главно зоотехник нүхэр Федотов мэдэхэ. Зүгөөр нэгэ удаа үржүүлэхэдэ хоёр дахин нэгэ үр хонидо.

Искусствена үржүүлгын технологи нима бүдүүлгээр хазагайруулжа байгад, арга аргаар бараг олон хурга абана гэһээ гэнэ болдоод баригдаад, хүрэг соогоурнь ябаабди. Тингээ тэжээмэй, тэндэнэ гурбан хуса нула яажа харагдаба.

Яахандаа энэ бэлтхэг хусанууд нула яажа байна гэһээ? — Гэхэдэ... — Зай, хая ороо юм таа. Хониды абадагшэбгүй, гэжэ мэхээ гаргана.

Багсаа янзада ага хусануудын үдэшнөө хойно хүрэг соо нула яажа байһан хаш. Энээнэ бодоходо, юрөөлөд ходо нула яажа хүрэншан хуса байноо. Ингэжэ байхада ахалагша хонидон ханиа мэхэнэ гэһээ? Нарин нооготой хонидо биратай нооно гарадаггүй бэлтхэг хусар үржүүлжэ байхандаа амар ноототой тул абахан хаб?

Хөөрөөлд үзэхэдэ, хонидон амар ноототой тул абахад гэжэ орой йаар наашарханагуй, «толгойл байгаа хаа, — болоо» гэһэншүүгээр хандагт байна. Энэмнай саашаа хонидой үлгээр найжаруулаха хэрэгтэ «айхбат»

лэн хони үржүүлээд, шприц соохи урынгөө дуунаханда, тэрэнэ хэригсото натриин хонисотой унан соо угаагаад ла, тэрэнэ спиртаар сээрлэнгүй, дахин үрэ хүрүүжа абана. Ингэжэ искусствена үржүүлжэ хэжэ гурим сахингүй, милл ёһын тэдсэ ажаллажа байханда хонидон яагаад тул абаха болонот? Бүхы найлабари нула тагиданан хусануудаа гудана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Тэдэ энэ хонидон искусствена үржүүлжэ ёһын тэдсэ хэб гэжэ хэды сага алдана, хонидо үлгөөнэнь хооһоор хаана, хусын үр асаржа үгэхэ гэжэ автомашинаа гүйлгэв. үрэ абхаа хүвүүд тэндэ худална. Юрэдөө бүхы гаргашынь тоолохо боллоо хаа, айхбат эхэ болон. Бэлтхэг хусануудаа найдаад ла, искусствена үржүүлгын технологи орой баримталангүй, милл ёһо дүүрхэхэ гэнэшэмнай хамтын, гурнай хэрэгтэ, хонидой үлгээр найжаруулаха хэрэгтэ хороо хүрэншан ябадла гэжэ сэгнэжэ ушартай.

Убалай туйлагшэ илгаһаар хоёр найр шахуу боложо байхада, отарадхэ нима олон оройн хургадай би байһанинь гэмшэлтэй. Энэ баримта гурнашлээ гэхэдэ, тул абагань 5-6 хара соо унжагайрһан болон. Энээнэрдэ багсаахада, нелонд намар искусствена үржүүлжэ байһан ёһын тэдсэ хэлтхэн, бэлтхэг хусануудынь ла нула тагидгаа гэжэ ойтгөөр.

Мүнөө үедэ 9 отарада искусствена үржүүлжэ эхилээд байна. Тэдэнэ ажалы шалгажа хаанань хүрэншүүб. Штэдэй ёһоор 5 зоотехник байха аад, мүнөө орой хоёр зоотехник ажалланади, гэжэ нүхэр Федотов урдаһаннай харюусаба.

Иймэ абуулгүй хурга главна зоотехникнай яагаад саашаа хонидогүй үлгээр найжаруулаха гэжэ бодожо яаба. Ойдогдонгүй, Совхозой дирекци, партком хонидой харюусада дээшлүүлжэ, искусствена үржүүлгын технологи хаа хаанаргүй нуруулар баримталха хэжэжэ, абха бээ гэжэ найдахаар.

Б. ГЫЛЫКОВ, манан тусхай корп.

хоозудта бүхы талаһаань туйлаха, тингээжэ колхозно-совхозно үйлдэбэрин бүхы халбаринуудыг хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитайа оруулха ябадал эрдэм ухаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ариун уялга мүнэ, — гэжэ Пленумэй тогтоол соо заагдана. Бүхы шэнэ ба түрүү юузмүүдыг угтан абхаа, эрдэм ухаанай хүдэлмэрилагшэдэй халуун нүхэлын болохо хүнүүд гэхэдэ, хүдөө ажыхын мэргэжэлтэд болон.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумһээ хойшо партиин райкомуд, үйлдэбэрин управленинүүд хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй үүргыг дээшлүүлжэ, үйлдэбэридэ эрдэм ухаанай туйлагшэнуудыг нэбтэрүүлжэ талаар нилээд эхэ худалмэри хонан байна.

Мүнөө манай республика дотор гурба мянга шахуу агрономуд, зоотехнигүүд, ветеринарна врачинууд болон техникүүд, инженерүүд хүдэлмэрилжэ байна. Тэдэнэ олонинь колхоз, совхозуудыг, ажыхинуудай али болохо халбаринуудыг хүтэлбэринал, ахалагша мэргэжэлтэдэй туйлаһанууда ябана. Республика соогоо эгээ томо ажыхинуудай нэгэн болохо «Эрдэм» совхозой директорээр экономикаса эрдэмэй кандидат И. Д. Доржиев ажаллана. Хонин ажалтай «Октябрьский» совхозы эрдэмтэ зоотехник И. П. Тарабукин улардана. Зынын аймагай Лениний нэрэмжэтэ хүдөө ажыхын артелиин гешүүд мэргэжэлтэ И. Н. Шербаковто ахажыгаа хүтэлбэрилахыг найдаһан байна.

Олон агрономуд, зоотехнигүүд үнэн сэхэ ажалараа ажалла аардайнаа дунда хүндэтэй болонхой. Мухар-Шөөрэй аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша агроном нүхэр Унич таряалдагтайгаа хамта жэлһээ жэлдэ үндэр баян ургаса хангада. Борьбогой совхозой ахалагша зоотехник нүхэр Тугаринов хонидой нооныг эхэ болгохын тулада ходоодо оролдон.

Манайда мэргэжэлтэдэй ажал үдэрөөр сэгнэгдээд, Тэдэнэ олонинь Россия Федерациин болон манай республикын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, архимүүдынь ССР Союзай орден, медальнуудаар шагнагданхай.

Мүнөө КПСС-эй Центральна Комитетэй мартын Пленумэй табинан эхэ эхэ зорилгонуудыг бэлтхэхын түлөө тэмсэл хаа хаанаргүй яажа, колхоз, совхоз бүхэн 1966 — 1970 онуудта хүдөө ажыхыгаа хүгжөөхэ түсөө зохёогоод, тэрчээ дүүргэхын түлөө оролдожо байна. Энэ тэмсэл, энэ оролдого гаргаха ябадалда хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй үүргэн тон эхэ. Тэдэнэр болбол хүдөө ажыхын урда байһан эхэ эхэ зорилгонуудыг дүүргэхэ зэмүүдыг эрдэм ухаанай үндэһөөр бэлтхэхэ, олохо, үйлдэбэридэ мүнөө сагай архим туйлагшэнуудыг нэбтэрүүлжэ, түрүүшүүдэй ажал хүтэлмэринал дүршэлыг шэнэжэхэ ба согоолго уялгайтай. Эгээл нимэһээ партиин болон хүдөө ажыхын органдууд мэргэжэлтэдэй кадрнууд тухай ходоодо оролдохо, тэдэнэ харюусагыг арид дээшлүүлжэ ушартай болон.

Хаяган КПСС-эй Буряадай обкомой бюро болбол хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй дунда ямар хүдэлмэри абуулжа байһан тухайн партиин Хаягтын райкомой тоосроо хаража үзэһэн байна. Тинхэдэ райком болбол кадрнуудыг шалжа, тааруулан тайнха, хүмүүжүүлжэ талаар нилээд хүдэлмэри хана гэжэ тэмдэглээ. Колхозуудай түрүүтэгшэнэрэй, совхозуудай директорнуудэй 90 проценти, таһагуудай хүтэлбэрилагшэдэй хахадын хүдөө ажыхын мэргэжэлтэд болонхой. Ажыхы бүхэнэ хөрбөдһөө доошо башэ мэргэжэлтэд ажаллажа байна.

Гэбэшье КПСС-эй обкомой бюро болбол зарим колхоз, совхозууда мүнөө болотор хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй үүргэн тон бага залда, тэдэнэ дунда хүдэлмэри муугаар абуулагдана гэжэ Хаягтын райкомой анхаралы хандуулаа. Зарим ажыхинуудай хүтэлбэрилагшэд мэргэжэлтэд тухай, плангаа залуушуул тухай, анхарала табилагүй, тэдэнэ заабари дурдалхыг хэрэгсээнгүй, хооһоор захиргаа гаргаха ябадалы гаргана. Олон ушарнуудта хүдөө ажыхын мэргэжэлтэд ондоо хэрэгтэ хэрэглэгдэжэ, зоотехническа, ветеринарна, агрономическа хүдэлмэри хэжэ туха заабагүй болгодоно.

Партийна комитетуудэй пленумүүд, үйлдэбэрин конференцинууд болон суглаанууд дээрэ олон ажыхинуудта пленменной хэрэг муугаар абуулагдана, таряа талханай үрлэ хүрэнэ найжаруулаха талаар юузмэн хэгдэнгүй гэжэ олон дахин тэмдэглэгдээд байна. Пленменной хэрэг яагаашье муугаар абуулагддаг болошоод даа, зоотехникүүд олон ушарнуудта бүри яагаашье юузмэн хэжэ болшоод даа гэнэн нэгэ жэшээ харуула. Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудта хэды жэлэй саада тээ арбан пленменной ферманууд байһан юм. Фермэ бүхэнхэй зуу гаран эрчим найн үлгээдэй үнээд байгаа. Тэдэнэ 3.500—4.500 литр хү үгэжэ байгаа. Тингээд мүнөө райком партиин организациин тэдэ фермануудэ дахин би болгохо гэнэн зорилго табихадань, пленменной хэрэгтэй эхи захань юрэдөө олдохгүй байшаба.

Хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй, хамгай түрүүндэ зоотехникүүд болон агрономуудай урда тон эхэ, тон харюусалгай зорилгонууд табила. Тингээ тула партиин областной комитетэй бюро болбол хүдөө ажыхын үйлдэбэриг хэрэгтэ хэрэгтэ мэргэжэлтэдэй үүргыг арид дээшлүүлжэ, тэдэнэ заабари дурдалхыг нүүдыг анхаралтайгаар дуулажа, үйлдэбэридэ нэбтэрүүлжэ, тэдэнэ эдэбхи үүсхэлыг али болохоор хүгжөөхэ ба дэмжэхэ шухала гэжэ КПСС-эй Хаягтын райкомыг уялгада. КПСС-эй обком мүн мэргэжэлтэдэй урда хооһоор захиргаа гаргаха ябадалы, мэдэһэн мэдээгүй муртөө тэдэнэ хэрэгтэ хин оролтохо ушарнуудыг арид буруушаажа, ажыхын бүхэнэй хүтэлбэрилагшэдөө мэргэжэлтэдэ хүдэлмэриин найн эрхэ байдал хангаха гэнэн эрилта табиһан байна.

Хууль райкомой болон үйлдэбэрин управлениин хүдэлмэринал дүршэлыг дунда үбшэлыг тэжүүр би байна. Тингээ хадаа КПСС-эй обкомой энэ талаар эрилтэнууд бүхы райкомуудта, үйлдэбэрин управленинуудта, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилагшэдэ бүримүйн хабатай бшуу.

Хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй уялга хүндэтэй. Тэрэ хадаа ард эрхонингоо найлабарын харюулха, партиин организацинуудай тэрэнэ тухай оролдого үнэн сэхэ ажаллаар харюусаха гэһэнэй айхбатэр хүтэлбэрилахыг, харюусалгатайшье хэрэг мүн.

СССР-ТУРЦИН ХАМТЫН КОММУНИКЕ

СССР-эй правительствын уралаар Турциин Республикын премьер-министр Суат Хайри Ургюлюл Ханганта, мүн тэрэниг үдэжэ ябалсан хүнүүд Советска Союзда эрээд, 1965 оной августын 9-һөө 16 хүртэр албанай хэрэгээр айшлаша.

Эдэнэр Москваһаа гална, мүн Киев, Симферополь, Сочидо хурөө, промышленны, хүдөө ажыхын хэдэ хэдэ предприятинуудыг, соёл гэгээрэлэй ба нийтин амлэн зургаануудыг хараа.

Совет-Турциин хамтын коммунике дотор итгэжэ мэдээсэгдэнэ: премьер-министр С. Х. Ургюлюл СССР-эй Министруудай Советэй Түрүүлгшэ А. Н. Косыгинтай уулзаһан, хөөрөөлдхөн байна. КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхэ секретарь Л. И. Брежневэ бараалхажа, тэрэнтэй хөөрөөлд, мүн СССР-эй Верховно Советэй Президиумой Түрүүлгшэ А. И. Микоянтай уулзажа, хөөрөөлд. Эдэ уулзаганууд, хөөрөөлдхөнүудтэ Совет талаһаа К. Т. Магуров, Н. В. Подгорный, СССР-эй Галадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министруудай Советэй Галадын экономикаса харилсаа холбоо эрхилдэг Гурнай комитетэй түрүүлгшэ С. А. Скачков болон бүсэд хабдаа.

Үнэн сэдхэлдэй, угээ ойгоолсолгын оршон байдалда угрэнһэн эдэ хөөрөөлдхөнүудэй үдэ уласхоорондын асуудлануудаар, тэрэһэн Совет орон Турци хоёрой хоорондын харилсаа саашалын хүгжөөлгын асуудлануудаар ханал бодохо ашатай үрэтэйгөөр зүбшэн хэлсэһэн байна.

Уласхоорондын түгшүүрилтэй шанга байдал нуларуудха, бүгэдэ нийтин амгалан байдал божуулжэ хэрэгтэ туһа хүрэхын тула оролдожо гаргаха шухала байһые хоёр талынхид тэмдэглээ. Социална ондо ондо байгууламжатай гурвунд долоондого хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, тэгшэ эрхэтэй байха гол ёһонуудыг үнэлэ болгон, амгалан ёһоор зэргэ оролгын ба харилсаа холбоотой байлгын политика бэлтхүүлжэ, уласхоорондын түгшүүрилтэй шанга байдал нуларуулгала, бата бэхи эб найрамдал тогтоогодо туһа хүрэгтэ гэжэ эмгэнхэй байһанаа хоёр талынхид элрихэйлэн мэдүүдэ.

Албанай хэрэгээр Турцида айшлаша ошоһынөө СССР-эй Министруудай Советэй Түрүүлгшэ А. Н. Косыгинг Турциин премьер-министр уриба.

Энэ уралайн СССР-эй Министруудай Советэй Түрүүлгшэ зүбшөөн абаа.

Турциин правительствын толгойлошо Советска правительствын уралаар СССР ерһан юм. Тинхэдээ совет хүтэлбэрилагшэдтэй хөөрөөлдхөн, совет арадай ажабайдалтай танилсаһан байна.

ТУРЦИН ПРЕМЬЕР-МИНИСТР СОВЕТСКО СОЮЗНАА БУСАБА

СОЧИ, августын 17. (ТАСС). Турциин Республикын премьер-министр Суат Хайри Ургюлюл Ханганта, Турциин гурнай бусад ажал абуулагшад орон

нутагтаа бусахаа мүнөөдөр Советска Союзһаа мордобо. Турциин правительствын толгойлошо Советска правительствын уралаар СССР ерһан юм. Тинхэдээ совет хүтэлбэрилагшэдтэй хөөрөөлдхөн, совет арадай ажабайдалтай танилсаһан байна.

ЕХЭ АЙЛШАНАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

СССР-эй Верховно Советэй Президиум болон Советска правительство Конгын Республикын (Бразавиль) президент, Национална революционо хүдэлмэри

гэжэ партиин генерална секретарь Альфонс Массамба-Дебагай хүндэтгэлэ августын 17-ной үдэр Кремлин Ехэ ордон соо үдэн хоол эмхидхэ.

Президенттэй хамта ерлэсэһэн Бонгын тушаалтад, совет гурнай элитэ ажал абуулагшад үдэн хоолд байлаа. Энэ үдэр Кремлин Ехэ ордон оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

гаа гасуурта Олохойн хүн республикуудта хэр байгалиннуудыг Батал-Шөөрэй талын тарина. Эдэ болон Ураам дээр ургана. Эдэ тарбагатай болон хүнгэн бэй ургасаар бусаа-

онудай үдэ станицин полибогдолов шанин-мүснэ шэнэ сорт-аар ажыхинууда мэхэ. Эдэ сорт-аар агроном-селекционер Матвейич Крам болон Зүгөөр тэрэһатай ажал-меч, колхозник, ший омогорхой бо-

мэргэжэлтын — ший, ветеринар-номонистын ажал үдэрэй. Тэдэнэ үн амитание үдэр дайлагтай ажыхын мэргэжэлтэй сор-лолгоо гү, али үдэр эхэ болго-лолгоо гү, али үдэр арга бэлтхэхэ хүн түрүүшүн эрил-дэ боложо ханга-

хууль үүргэн эхэ болон. Мүнөө болбол тон үдэрэй бүр-эдэм ухаанай болон хүдэлмэриин шалга улам бүри болон.

Бүри шалгал амман-шад шалга тун-гуй байһан. Хал-галтай убан хэдэн шалга гаргагдажа, арбаадхана. Са-хууно жэл эгээ тү-рүүшэ уна сабшалан мүнөө үдэрэй үдэ-рэй аймагай «Си-ланья» кол-хоз гурбаахи жа-гуулагуудта. Тин-гээд үдэжэ үдэ-рэй 1,5—2 да-наа.

ажалыг не-дүүлгүүгөөр, элдэ-дүүлгүүгөөр, зоо-техникуудыг сахин-гөөр эгээл гэгэ-нэй. Мүн үнээдэй дүүрэгтэй нөб-дөө болгохо гэнэн би, олол хооронд зоотехническа болон талаһаань ха-раргалт мүнөө үдэрэй болон.

КПСС-эй Центральна Комитетэй Пленум хү-дөө хүтэлжэ хан-гартай байһан бай-далагшэнуудыг тэдэнэ хэмжээ-лэ болгохо, на-руу практикын туй-лэбэрилахыг үргэ-нээр колхоз, сов-

хозуудай директорнуудэй 90 проценти, таһагуудай хүтэлбэрилагшэдэй хахадын хүдөө ажыхын мэргэжэлтэд болонхой. Ажыхы бүхэнэ хөрбөдһөө доошо башэ мэргэжэлтэд ажаллажа байна.

Гэбэшье КПСС-эй обкомой бюро болбол зарим колхоз, совхозууда мүнөө болотор хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй үүргэн тон бага залда, тэдэнэ дунда хүдэлмэри муугаар абуулагдана гэжэ Хаягтын райкомой анхаралы хандуулаа.

Зарим ажыхинуудай хүтэлбэрилагшэд мэргэжэлтэд тухай, плангаа залуушуул тухай, анхарала табилагүй, тэдэнэ заабари дурдалхыг хэрэгсээнгүй, хооһоор захиргаа гаргаха ябадалы гаргана.

Олон ушарнуудта хүдөө ажыхын мэргэжэлтэд ондоо хэрэгтэ хэрэглэгдэжэ, зоотехническа, ветеринарна, агрономическа хүдэлмэри хэжэ туха заабагүй болгодоно.

Партийна комитетуудэй пленумүүд, үйлдэбэрин конференцинууд болон суглаанууд дээрэ олон ажыхинуудта пленменной хэрэг муугаар абуулагдана, таряа талханай үрлэ хүрэнэ найжаруулаха талаар юузмэн хэгдэнгүй гэжэ олон дахин тэмдэглэгдээд байна.

Пленменной хэрэг яагаашье муугаар абуулагддаг болошоод даа, зоотехникүүд олон ушарнуудта бүри яагаашье юузмэн хэжэ болшоод даа гэнэн нэгэ жэшээ харуула.

Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудта хэды жэлэй саада тээ арбан пленменной ферманууд байһан юм. Фермэ бүхэнхэй зуу гаран эрчим найн үлгээдэй үнээд байгаа.

Тингээд мүнөө райком партиин организациин тэдэ фермануудэ дахин би болгохо гэнэн зорилго табихадань, пленменной хэрэгтэй эхи захань юрэдөө олдохгүй байшаба.

Хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй, хамгай түрүүндэ зоотехникүүд болон агрономуудай урда тон эхэ, тон харюусалгай зорилгонууд табила.

Тингээ тула партиин областной комитетэй бюро болбол хүдөө ажыхын үйлдэбэриг хэрэгтэ хэрэгтэ мэргэжэлтэдэй үүргыг арид дээшлүүлжэ, тэдэнэ заабари дурдалхыг нүүдыг анхаралтайгаар дуулажа, үйлдэбэридэ нэбтэрүүлжэ, тэдэнэ эдэбхи үүсхэлыг али болохоор хүгжөөхэ ба дэмжэхэ шухала гэжэ КПСС-эй Хаягтын райкомыг уялгада.

КПСС-эй обком мүн мэргэжэлтэдэй урда хооһоор захиргаа гаргаха ябадалы, мэдэһэн мэдээгүй муртөө тэдэнэ хэрэгтэ хин оролтохо ушарнуудыг арид буруушаажа, ажыхын бүхэнэй хүтэлбэрилагшэдөө мэргэжэлтэдэ хүдэлмэриин найн эрхэ байдал хангаха гэнэн эрилта табиһан байна.

Хууль райкомой болон үйлдэбэрин управлениин хүдэлмэринал дүршэлыг дунда үбшэлыг тэжүүр би байна. Тингээ хадаа КПСС-эй обкомой энэ талаар эрилтэнууд бүхы райкомуудта, үйлдэбэрин управленинуудта, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилагшэдэ бүримүйн хабатай бшуу.

Хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй уялга хүндэтэй. Тэрэ хадаа ард эрхонингоо найлабарын харюулха, партиин организацинуудай тэрэнэ тухай оролдого үнэн сэхэ ажаллаар харюусаха гэһэнэй айхбатэр хүтэлбэрилахыг, харюусалгатайшье хэрэг мүн.

КПСС-эй Буряадай обкомой бюро болбол хүдөө ажыхын мэргэжэлтэдэй дунда ямар хүдэлмэри абуулжа байһан тухайн партиин Хаягтын райкомой тоосроо хаража үзэһэн байна.

Тинхэдэ райком болбол кадрнуудыг шалжа, тааруулан тайнха, хүмүүжүүлжэ талаар нилээд хүдэлмэри хана гэжэ тэмдэглээ. Колхозуудай түрүүтэгшэнэрэй, совхозуудай директорнуудэй 90 проценти, таһагуудай хүтэлбэрилагшэдэй хахадын хүдөө ажыхын мэргэжэлтэд болонхой.

Ажыхы бүхэнэ хөрбөдһөө доошо башэ мэргэ

ТООЛОХО,

Манай отделени совхоз соогоо едэшг хуури эвэлдэг. Совхозий абадаг бүхы продукция 25-30 процент манай отделенинээ ородог юм. Год түлээ һу, мяха, нооһо абадаг байнаби.

Эвэ хоолой ага зүйлнүүдэ юутыше болааг—хамгагуй абадаг баша, харин шаданг хаа хямдаар, гаргажа багатайгаар абахын түлээ тэмээл абуулагдаг байна. Энэ зорилгоор манай отделенин бүхы бригаданууд ажахын тоосондо оруулагданхай. Иигэ 7 бригада: һу хаалин хоёр, һубай хүрэй 1 бригада, эхэ хонидой хоёр, һубай хонидой нэгэ тракторнотарьян ажалай нэгэ бригада хүдэлжэ байна.

Эдэ бүлтэдэ бэе даалан бригаданууд. Ажахын тоосондой гурилар ага бригадануудта абаха продукция, тэрээнэ хэдгэдэ гарганын жэлэй даалгавар үгэдэг байна. Тэрээнэ гэдэ эвэ хоолой зүйл абахада хэдгэдэ гарганын тусэб квартал бүхэндэ хубаагдан үгэдэг болонхой. Гурбал бригадада һара бүри түлээ салынгай тусэб хүргэгдэдэг гурирмгай.

Хараад үзэе. Юн дээрһэнэ манай абаһан эвэ хоолой зүйлнүүд даан үнэтэй болоноб гахада, гаргаша—хүдэлмэришадтэ үгэдэг салин, элдэй зүйлэй хоол тэжээл хэмжүүргүй эхээр хэдгэдэ байна. Ушөө дээрһэнэ тээ бурдихал муушаг байха даа.

Эгээд иимэһэ экономическа хүдэлмэри һайжаруула, продукция өөрһын үнэ хямдаруула хэрэгтэ хамга гаргашанууды нарин нягтаар бурдихаа, гурирмуула гэһэ эхэ үлэ шанартай байһанын ойлгоһотой. Энэ зорилгоор манай отделени һара бүхэндэ эвэ хоолой зүйлнүүдэ абаһан, тээһэнэ хэдгэдэ болдо гаргашануудай һара бүрин дунгууды гаргадаг юм. Тингээдэмэй һуни, мяханай (малай гаргалан шөгүүрэй) өөрһын үнэ тообсо гаргад үнэ. Иигээдэ бригадын һара соо хэвэ хүдэлмэрин дун толи мэтэ харгана: амар продукция (һун, мяхан) олзотой, ямарын гаргаша, тэрэ гаргаша хаанага гэжэ эли тодор заажа үгэхэ юм. Жэшэ болгон нэгэ һу хаалин бригадын ажалай гүл харуула. Хулан мурайн баруун эрбэлэ оршолог Улаха-Аралай һу

хаалин бригада—манай отделенин томо бригадануудай нэгэн юм. Энэ хорёод шахуу хүнүүд: 10 хаалишад, 2 үхэршад, 4 тугалшад, тэжээл буйлуудад хуанда 2 хүн, үржүүлгын пунктда нэгэ хүн хүдэлдэг юм. Эдэнэр 220 үнэе, түрүшынхөө түрөөн 40 үнэе хаража, һу хаадаг ажалтай.

БҮРИДХЭХЭ,

Хахад жэлэй үнгөрөө хада энэ бригадын хүдэлмэрин дунгууды зарим тэжээлг харуула. Жэлэй түрүшын хахал соо 1399 центнер һу наагдаха байһан аад, 1944 центнер абаһа. Энэ бригадын тусэбөө гадуур 545 центнер һу абаһан байла. Нэгэ центнер һуни өөрһын үнэ 14 түхэринг 43 мунгата болоо (2-дох кварталай тусэб 15 түхэриг 63 мунгата байгаа). Бүхы отделени элтор, нэгэ центнер һуни өөрһын үнэ 14 түхэриг 53 мунгата болоноб байна. Хахад жэлэй дун хараад үзэхэд, һун эхэ олоо үгөөшөгү һаа, хараа бараандаа гаргаша байна. Тусэбөө гадуур 545 центнер һу наагдаха энэ бригадынхид 2334 түхэриг абаһа. Иигээд байхада һун олзотой продукция болон.

Энэ бригадын хахад жэлэй хүдэлмэрин дун хүсэдөөр харуулын тугала тугалууды абажа, томо болгон (мяханай) дун харалсаа хэрэгтэй болон. Хахад жэл соо 117 центнер мяха абаха (эды шэнжээл тугалуудта таргалуула) тусэбтэй аад, 105 центнер абаа. 156 тугал абаха аад, бригадынхид 157 тугал абаһан байна. Иигээд байхада Улаха-Аралай бригадын хүдэлмэришад хахад жэлэйнгэ тусэб мяханһа бэшээр дүүргэһэн болон. Улаха-Аралай һу хаалин бригадануудай нэгэн юм. Энэ хорёод шахуу хүнүүд: 10 хаалишад, 2 үхэршад, 4 тугалшад, тэжээл буйлуудад хуанда 2 хүн, үржүүлгын пунктда нэгэ хүн хүдэлдэг юм. Эдэнэр 220 үнэе, түрүшынхөө түрөөн 40 үнэе хаража, һу хаадаг ажалтай.

гада бүхы дээрэ жэлэй түрүшын хахады ямарга дүүргэе? Олзотойгоор гү, али гараатайгаар гү: Энэ асуудалда харуусахын тугала хатаж жэлэйнгэ дунгууды нэгэ бага гүзэвгөөр хаража үзэхэ хэрэгтэй байна. Центнер мяханай (тугалнуудай нэмэлтэй) өөрһын үнэ аар 137 түхэригтэ болон. Тусэбһын 73 түхэриг байгаа. Центнер мяхан бүхэндэ 52 түхэригтэ гаргада унаһан болон. Угыһы һаа, энэ бригадын гаргаш (һуһөө ороһон олзтын хороогол байхада) 4182 түхэриг болон; Энэ юп дээрһэнэ болоо? Продукция абаһада энэ бригадын хэһэн гаргашанууды дэбэлжэ харахалда, энэ тугалууд асуудалда бүрин хүсээ харуу абаха байнаби. Һу, мяха абаһада гаргашанууды шалгажа үзэхэд, бүхы статистикуудар тусэбөө гадуур үзүү эхэ гаргаша хэдгэдэ байна. Тарьян һун хоёргоо илангаа эхэ гаргаша хэдгэдэ.

Гансахан һун хэмэл һун хоёрто энэ бригада 3555 түхэригтэ гаргада унаа гэдэ гү, али үзүү гаргаша хэһэн байна. Гол түлээ тугалууды тэжээлдэ үзүү эхэ гаргаша хэдгэдэ. Убэ, зельни, силос хурлажа үлөөгдэ харахалда, энэ тугалууд үнэтэй аюулхалда баһал үзүү гаргаша хэа. Иигэ иигээдэ ла һүүлэй һүүлэ тугалууды нэмэлтэ шөгүүр үнэтэй болоноб бшуу. Гэтэр энэ тугала һарын дүүрэхэ бүри хэлэжэл байһан аад лаа. Иигээд байхада нэгэ һайн бригадманай (гол шухала продукция тусэбөө гадуур эхээр үгэһэн) хахад жэлэе гаргашагаар дүүргэд байна. Хэ-

ШЭНЖЭЛХЭ

ды тигөөшөгү, жэлэй эсэ болотор Улаха-Аралай бригадын коллектив һуни өөрһын үнэ хямдаруулаһай, тусэбөө гадуур эхэ һу наһанай ашад олоо дохотой гараха бээ гэжэ найдахаар. Тимэ арга боломжо биһыше гэһэ.

Зунай һайн сагта һу эхээр һаахык түлээ элдэй шармайн тэмээл байһай. Июлийн хуушаар ороһон бороо бэлшэрийн ногоо һэргөөб. Ушөөд һүтэй болохо. Тингээдэ энэ бригадын хүдэлмэришад эршотэй-

рээр, дэлсэе экзотэйгээр хүдэлжэ оролхой. Хаалишад бүхэ һу эхээр һаахын түлээ шармайнаа гадна, эвэмэй амар сөнгөөр, гаргаша хүсөөр абаһа гэжэ ойлгодог болонобини тон һайшаалтай.

Энэһэнэ гадна урмашуулгын хэмжээ болотогоор бөөдүүлгэдэг болохоодо һайн аша үрэ харуулаг юм. Жэшөөн, нелондо намарһаа эхлэдэ, тусэбөө гадуур наагдаһан һуни 15 процентны хаалишадта түлээ гэдэһи гурим бөөдүүлгэдэг болоо. Энэ жэлэй 1-дох, хоёрдох кварталай дунгуудээр дээрэ дурсагаша гурилар нэмэлтэ түлбэри түлгэдэһэн байна. Энэ бригадынга жэшэ дээрһэнэ харуулуу. Жэшөөн, хаалишан Чимитырен Шагдарова 1-дох кварталда 5838 килограмм һу нааха тусэбтэй аад, 9306 килограмм һааба. Тусэбөө гадуур 3468 килограмм һу наагаа. Энэһэнгэ 15 процент—83 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа. Энэ хаалишанай бүхынхид—үбгэниинь, басаганиинь үхэршөөр хүдэлдэ, олсөл һара соо эдэнэр буталаа гуруулан салин нэмэлтэ түлбэриг хамта 830 түхэриг абаа. Һайнаар хүдэлжээ өхыше абадаг ла гурирмгай ха юм даа. Угыһы һаа, энэ бригадын хаалишан Доржма Базаржопова хоёрдох кварталай дунгуудээр 147 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаһан байна. Энэ хэмжээһэн ашатай тугатай байһы нэгэ имэ баримта гэршэлэ. Улаха-Аралай бригадын хүдэлмэришад һу нааха жэлэйнгэ уялга сөнгөөр соо сум дүүргэе харааттай. Уялган тусэбөө эхэ—332 центнер юм.

Нэмэлтэ түлбэри түлээ гурим баша бригаданууды хэрэгтэдэг болонхой. Хонишоты нэмэлтэ түлбэри—хурьгад үгэдэг байна.

Иигээд байхада энэ бригадын хахад жэлэй хүдэлмэрин дун харагдаба. Теэд жэлэй эсэ болотор—хүдэлмэрин тугалэй дун гаргаша хууилалта болохо бээ даа. Сагай уларий муу байб. Убэ тэжээл бэлэхэ хүдэлмэришад эхэ гаргаша хэдгэдэ һаа, продукция өөрһын үнэ эхэ болтохоо һааха юм ааб даа.

Хүдөө ажахын үйлдэри халаа промышленная предприятин ажал шэнги баша. Һара бүхэндэ продукция абаһа, нэгэ ахилһон хэрэг эсэстэ хүрэдэг баша, харин амар нэгэн про-

дукциин үрэ гүн хэдэн һара соо үргэлжлэдэг өсөө шэнжэтэй гэһэ эвэ даа. Ондоогоор хэлэхэдэ, хүдөө ажахын үйлдэри улаан саг соо үргэлжлэдэг, олон ушар шалтаганһаа (байгалиин эрхэ байдалһаа, сагай уларһаа) тугалдаг байна. Тимэһэ хүдөө ажахын продукция өөрһын үнэ олон ушарһаа хувилаг—эха, бага болондог хуулитай гэжэ тэмдэглэдэг.

Отделенидэ экономическа хүдэлмэри ябуулжа байһан тухайдаа тэмдэглэхэдэ бүхы талаһаан ажалла харуула зорилго табышөгү һэм, хэлэбэшөгүйб, дууһан хэбэхын аргашөгүй гэһэ. Имагал зарим тэлы дун, илангаа зарим продукция өөрһын үнэ хаража үзэхэ, шэнжэлхэ һэдлэг хэдгэдэ. Тинхэдэ нооһонной өөрһын үнэ зорюута хэлэгдэбүгд. Юуб гэхэдэ, мүнөө нэгэ то гаргад байхада жэлэй эсэстэ ондоо болоноб байха. Хонишотой бригада бүхэндэ һара бүри хүдэлмэрин дун харагдажа, согологдожол, шэнжэлгэдэжэл байдаг. Хонишотой бригаданууд эдэ бүгдээ—хаана амар гаргаша хэдгэдэ гэжэ хаража, мэдэжэл байдаг юм.

Манай отделенидэ хэдгэдэ ахилһон экономическа хүдэлмэри хуу һайнаар табигдаһи гэжэ ажа болохо. Мүнөө хэдгэдэ байһан ажалһан имагал эхэ хүдэлмэрин ахининь бээ. Аунууды—хаалишад, хонишад, үхэршад, механизаторнуудһаа ахилдэг бригадануудай бригаднууд хурээр бүхы уладууды тоо тоолож хургаха, экономикын тоогой хургууды хургаха гэһэнэй баһа горшоты ажал ааб даа. Хун бүхэн хэһэн ажалтайга, абаһан продукциянга «дотор, гадары» бүтэһын мэдэдэг болохо, хэды шэнжэн гаргаша хэд, центнер һу, нооһо, мяха абаһагиди гэжэ тон элитээр мэдэхэ ёһотой ха юм. Тингээдэ, ушасток бүхэн олоо дохотойгоор хүдэлдэг болохо, мүнөө үе сагай эршотэй хурэе байна бшуу. Иимэ зорилго партиин ЦП-һай мартын Пленум бэлшээрэй, хүдөөгэй ажалһадай үмөө табяа ха юм.

Ю. БАЗАРОВА,
Хорин аймагй Чисанын
совхозой II отделенин
бухгалтер.

Мүнөө үедэ республикманай олохон амахануудта эртын пар хоёрлогдонто байна. Ерэхэ мэлдэ баян ургас абахын түлээ тэмээлэ байһан Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой механикаторнууд энэ хүдэлмэрид эдбхитэйгээр хабаадаа, богонихон болээр соо хэдэн зуугаад генератор пар хаалаа. Механикаторнуудай олонхимь үдэрингөө даалгавар үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: совхозой нэгэдэхи отделенин полевой бригадын бригадир Дамба Тушинов (баруун гарһа) трактористнууд Илья Калашников, Дмитрий Худяков гэгшэдтэй амал тухайгаа хөөрлэдэжэ байна. Эдэ хоёр трактористнууд халаангайга нормые үлүүлэн дүүргэнэ, нэсшэ харуулан амалана. Доодо зурагтань Загарин «Гигант» нолхозой түрүү механикатор Павел Мушин. Энэ мухар пар хахалга дээрэ һайнаар амаллаа байдаг.

Ф. СӨРӨКИНИИ фото.

ХАДЫН ҮНДЭР ХАРГЫГААР...

Буурал үндэр Тань-Шанин Түй-Ашу шалы 3200 метр дээр гүүр сүмэлэн гараһан орон доторхи агээн эхэ туньш.

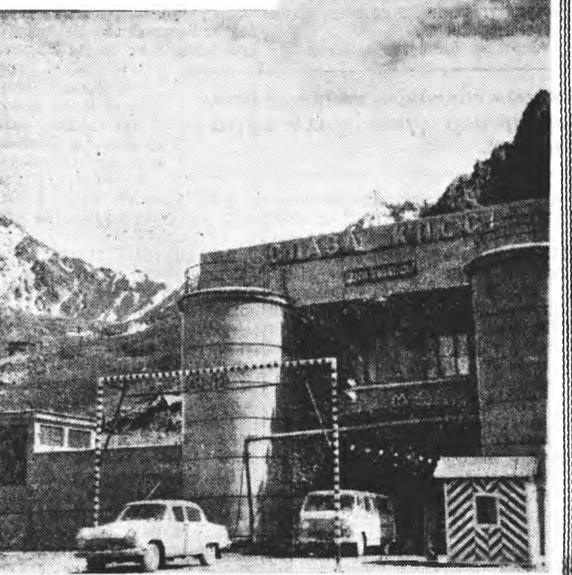
Энэ шалын шулуун айдса хэдэн жэлдэ довтолодог. Элдэй арилгашаг хүүтэ тээрэлганууды хэжэ, 2600 метр ута кориулар хэдэн дундуур һаталан гаргаа. Үүтэн доогуури энэ «метро» ашагдалда ахилдэхай.

Холын бэлшээридэ мал адуулар малшадта абаһаха аша тэгшэн автомашинанууд энэ замар үдэр, һунигүй һундлэдэг юм. Эдэнэ ороной камвольно предприятинуудта харгаштай нарин нооһонной тугууды бусала замда тэжэе асарлаг.

Лангил уулата Киргизий хойто хизарһаа урда зүг тэмээ Фрунзе-Ошой хоорондох хэдэн харгаша 10—12 час соо аятай эхидоор аяншалан даһаха саг холо бэшэ болонхой. Мүнөө элдэй тумар харгыгаар хоёр сүүтэ абадаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тунелин хойто амһарай үдэн.

ТАСС-ай фотохронико.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

Олонхимь үржүүлэгдэ

Эрэхэ жэлдэ Карл Марксын ларамжот колхозой хонидой 16 мянган хурьга абаха, түлүүдэ аорилготой. Һайн һайхан энэ хурьга зорилго болото дээрэн бөөдүүлхын туга эдэнэр хонин һуртөө август, сентябрь һарануудта үржүүлэхэ юм. Тингээ 1966 оной январь, февраль һарануудай түршадэ эхэн хурьгадын абаһа.

Мүнөө колхозой түрүү хонидой Буда-Цырен Булгутов, Ханда Гем-

ТАРЯ ХУРАЛГЫН ҮЕДА ХОТ, ХҮДЭЛХИ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАА

предприятинуудһаа хэдэн мянгаа хүдэлмэришад, аба хаагшад, хэдэн зуугаад автомашинанууд колхоз, совхозуудта эльгэгдэхэ юм. Эдэнэр хүдөөгэй механизаторнуудта, совхозой хүдэлмэришад, колхозинуудта тарья хуралганды тугалаха байна.

Эдэнэрэй ажалһын түлбэри, мун ошохо, эрэхэ харгын гаргаша хаана, амар хүдэлмэришад хабаадаһанһаан дууһаха юм.

Жэшөөн, ороһон болон хүдөө ажахын бусад продуктууды эвэлгэдэ, мун силос дарага дээрэ хүдэлхөөр эльгэгдэһэн жоолоондэ гол ажал дээрэ абажа байһан салин хүдэлмэришад 75 процент түлгэдэжэ байха юм. Тэрэһэнэ гадна мүнөө хүдэлжэ байһан газарһаа (колхоз, совхозуудһаа) бүтэһэн ажалһаа түлөө хүдэлмэришад дүүргэнэр абаха.

Ороһон эвэлгэ дээрэ хоёр халаанда хүдэлһэн жоолоондэ мунгэн шан баруулаха лэнэ гурмые 1965 оной июниин 21-дэ РСФСР-эй Министруудай Совет баталаа. Энэ гуримэй ёһоор хоёр жоолоонд эвэлжэлэн сүүдхэдэ 20 час-

УРГАСА ХУРЯАЛГАДА ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАЯ

Һаа бага баша саг соо нэгэ машинна ябуудад һаа салынгы 20 процент дээрүү түлгэдэжэ. Тинхэдэ командировкын мунгэн түлгэдэхүй.

Колхоз, совхозуудта эльгэгдэһэн механизаторнууд комбайнерар, лафетнэ жаткын машинистар ажалладаг юм һаань, гол хүдэлмэри дээрэ абадаг салин хүдэлмэришад 75 процент түлгэдэжэ юм.

Тарья хуралгада ошохо хүнүүдэй анхаралда

Тэрэһэнэ гадна колхоз, совхоз дээрэ бүтэһэн ажалһын түлөөһэн дүүргэнэр үгтэхэ.

Гадна ондоо районной, областнуудай колхозуудһаа эльгэгдэһэн механизаторнуудта мүнөө хүдэлжэ байһан газарһаан командировочной мунгэнэй ороңдо сүүдхэдэ 1 түхэриг 70 мунгэн түлгэдэжэ байха. Тингээдэ бүтэһэн ажалһаа тугалбэри дүүргэнэр абаха. Ушар иимэһэнэ тэднэртэ год ажал дээрэ абадаг салынгы үгтэхүй.

1965 ондо хүдөө ажахыда хүдэлхөөр эльгэгдэһэн бусад хүнүүдэй гол ажал дээрэ абадаг салин хүдэлмэришад 50 процент түлгэдэжэ байха. Мун ороһон тугаладаг газарта саг зуура хүдэлхөөр эльгэгдэһэн хүдэлмэришад эды шэнжэн салин хүдэлмэришад үгтэжэ байха юм. Тэрэһэнэ гадна бүтэһэн ажалһын түлөөһэн дүүргэнэр үгтэхэ.

дэлхөөр эльгэгдэһэн бусад хүнүүдэй гол ажал дээрэ абадаг салин хүдэлмэришад 50 процент түлгэдэжэ байха. Мун ороһон тугаладаг газарта саг зуура хүдэлхөөр эльгэгдэһэн хүдэлмэришад эды шэнжэн салин хүдэлмэришад үгтэжэ байха юм. Тэрэһэнэ гадна бүтэһэн ажалһын түлөөһэн дүүргэнэр үгтэхэ.

1965 оной тарья хуралгын шухала хүдэлмэришад богонихон болотой, һайн шанартайгаар үгтэхэһэн туга колхоз, совхозуудта хото, хүдөөгэй эмхи зурга-

кабриин 1 болотор РСФСР-эй болон Казахай ССР-эй шэнэ газарнуудай районундтахи ороһон тугаладаг пунктнуудта ороһон тарья ашаалаг, буулгадаг хүдэлмэришад хамтаат хүнүүдэ үдэрингөө нормые дүүргэдэг юм һаань, ажалһын түлбэри 50 процент дээрүү үгтэхэ юм.

1965 оной тарья хуралгын шухала хүдэлмэришад богонихон болотой, һайн шанартайгаар үгтэхэһэн туга колхоз, совхозуудта хото, хүдөөгэй эмхи зурга-

нуудһаа, предприятинуудһаа 4 мянган хүниэ эльгээхэ гэдэн тоогол КПСР-ай Буряады обком, Буряады АССР-ай Министруудай Совет 1965 оной июлиин 26-да баталаа.

Мун энэ тогтоолой ёһоор тарья хуралгын болон хүдөө ажахын бусад продуктуудай бэлэхэлгын үеда ашаанай 1230 автомашина, тэрэһэнэ хойноһоо шэргэдэг тэр-

гүүд эльгэгдэхэ юм. Тэрэһэнэ гадна аймагай болон городуудай гүйсэхэдэ комитедүүдэ тэднэй мэдэлдэ байһан предприятинуудай, эмхи зургаануудай автомашинанууды, тэрэһэнэ хойноһоо шэргэдэг тэргэлүүдэ ашаа эвэлгэдэ хэрэгдэхэ эрхэ олгодог.

Колхоз, совхозуудта тарья хуралгада эрһэн хүнүүд гэр байһын, эдөө хоолой, милицинын, хуралдаа наймаанай талаар дүүрэн хангагдаха. Мун ажалһын түлбэ-

Комбайнер Фари Филипов Баргаша тарья хуралда

тарья хуралда зуураа, 811 кило хурьгаа, 100 центнер һуни, 100 центнер мяха, 100 центнер нооһо абаһа. Энэ жэлдэ мун хурьгаа, 811 кило хурьгаа, 100 центнер мяха, 100 центнер нооһо абаһа. Энэ жэлдэ мун хурьгаа, 811 кило хурьгаа, 100 центнер мяха, 100 центнер нооһо абаһа.

Ороһон тарья хуралда ажахын үдэрингөө даалгавар үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: совхозой нэгэдэхи отделенин полевой бригадын бригадир Дамба Тушинов (баруун гарһа) трактористнууд Илья Калашников, Дмитрий Худяков гэгшэдтэй амал тухайгаа хөөрлэдэжэ байна. Эдэ хоёр трактористнууд халаангайга нормые үлүүлэн дүүргэнэ, нэсшэ харуулан амалана. Доодо зурагтань Загарин «Гигант» нолхозой түрүү механикатор Павел Мушин. Энэ мухар пар хахалга дээрэ һайнаар амаллаа байдаг.

Ф. СӨРӨКИНИИ фото.

М. Ковров гэдэг хэн байгаа?

(А. Чеховэй нишлэлгэдээгүй зохёолнууд тухаа)

1876 оной зун гимназиин һурагша Антон Чехов эхээ, ахыа, дүү басагаа Москва үдэшөөд, Таганрог хотодо үлэхэдэ, баяшуудай хубугудэй саашаа һураха эрмэлзэдэг ашаглан, тэднэд тугалдаг, олоһон мунгөөрөө хоолойто тэжээдэг болобо. Тэднэһын наган Чеховтэй гэрне худалдажа абаһан хүнэй хамтаалан Негя Кравцов байгаа. Хойто зунини Петич эсэгэ Гавриил Павлович Кравцов өөрһын хутор болохо Рагозиной Балка гэжэ газарта Чеховы айлалхынь уржа һэн.

«Рагозиной Балкада, Кравцовоидо байна,— гэжэ Чехов дүү басагандэ тэндэһэ мэдээсэ бэлэ.— Ноломон шухалтатай бишхан гэрэһиний набар шалатай, гурбал тугалгатай... Ханаарын элдэ буу шууташуур бууһууд, һэлмэнүүд үгтөөтэй. Комодын, сонхын доһо мого, һомо хэргэсээр булгатай. Хаана, яананьше тарм набатай тууламханууд хойһэнэ».

Улаан Чехов Москва ошохо, университеттэ ороһон һэн. Ханилан нухажэж Кравцовтоноһын саананхи хуби заман тухай мэдэн эхэ хоюу юм. Бартайгаар хүдээн абаһан, айлшалууһан тэрэ хууһанай зааг заншлтай энэ хуторай эвэд тухай Чеховэй бэшгэ, тэмдэглэлүүд сооһы нэгшын үгэ олодогуйт. Харин Чеховэй ахал өөрһын ханамжа дурасхалтай нэгэ хууһанда иигэж бэлэ бэлэ: «Дожомын уран зохёолшо врач болонд байхада Антон Павлович тэрэ Петиче мартагуй һэн, элдэб шэмгэлгэдэл журналнуудай хэбсэргэдэ эльгэгдэхэ бэлэй». Тинхэдэ тада эльгэһэн ба-

СССР-эй Наукануудай Академиин дэргэдэхи Дэлхэйн литературин институтай

Чеховы шухалагдэ бүлгэхид уран зохёолһын бэшэһэн бүхы зохёолһууды шэнээр хэлбэлдэ бэлдэхэ байна. Тэрэһэнэ түрүүшын ботнууд байһа он соо гарахаар хараалагданхай. Энэ хэрэгтэ Чеховэй творчество шухалагдэ мэрэгжэһэн бэрхэ бэрхэ эрдэмтэд хабаадуулаа. 27 ботнио бүридэһэн энэ зохёолһуудын суглуулбарда Чеховэй бэшгүүд, тэмдэглэлүүд тээхэн зохёолһуудын тугуу хэбсэргэдэ юм. Энэһэн урда тээхэн зохёолһуудын тугуу хэбсэргэдэ уран зохёолһын нитэлгэдэгүйшье, мартагдаһаны олохон бүтээлүүд олоһон байна. Тингээдэ зохёолһуудын эвэ суглуулбар Чеховэй амабуузыгы гүйсэд дүүрэн харуулжа шадха болоно бшуу.

Чеховэй амабуузда хабаатэй документнууды бэдэрхэ гэһэн һонинше, хүндэтэйше, тэрэ муртөө бэлэн бэшэһе хэрэг ааб даа. Уран зохёолһын бэшгүүд болон театрта хабаатэй шүүмжэлэлүүды бэдэрэн олоһон тухайгаа Кинниевой университеттэ доцент Борис Челышев хөөрөө. Тэрэһэнэ доро толилогдобо.

ингүүдэнь хосороо гэһэ гү? Аяар наяд гаран жэл соо юуһы бөлжэ матадгүй бшуу... 1956 ондо Шахтын хотын багшанарай институтай оюутан Борис Хлестунов:

— Миний нэгэ түрэлэйгэ Антон Павлович Чеховэй хоёр бэшгүүд хадагалаатай би юм,— гэжэ хэлэ һэн.

Удангүй тэдэн миний гарт ором. Шарлаһан саарһан, баларжа эхилһэн бэхэ. Яаа аргагүй Чеховэй гараар бэшгэдэһэн бэшгүүд мун даа. Гавриил Павлович Кравцово бэшгэдэһэн бэшгүүд соогоо тинхэдэ элир залуу абаһан Чехов Москвада ажабайдал тугалдаг хөөрөө, мун харгаштай эсэгүүдэһэн үрэн эльгэхээр бэлэн байһанаа мэдүүнэ. Хоёрдох бэшгэ соонь уран зохёол бэлэжэ байһан тухайн хэлэгдэхэй. «Ахир муу абадангүйт, гэдэһэнэ брэмнише балай һайн гэдэ» бэшгэжэ. Ботгоод шэнги хүдэлдэ, үлгөөһэн табан саг багта хүнжэлдөө ородоно. Журналнуудай захилар бэшгэб, теэд саг соонь бэшгэ дүүргэхэ гэһэнэ юуһыһыше хүшэр...

гэдэһэнэ хойшо Антон Павлович энэ ара нэрэ һанаан улаанһаа гарахаа болон. Ямар тимэ ноу-са далдтай байгаа хаб гэһэн болонд абажа, уран зохёолһын долоо барисаатай байһан, зохёол бүтээлэ хөбүлүдэг журналнуудар эхтэ һонирхобоб. Амаралтынга үедэ Москва эрэхэ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ библиотекэ соо би байһан харгаштай журналнууд дунһын абаба. Хахад һара соо нэтрүү нэтрүү тэдэ хууһанай гот ёгто шэнжэтэй журналнууды иража гарабаб, теэд «М. Ковров» гэдэн гэр табилгатай шог зуагаа гү даа, али шорон эрэхэһыше угы аад, угы. Олдох юм бэшэ. Зоринше, сахын хэлэхэдэ, могохо эхлээ һаа даа. «Будильник», «Бутардана», «Тэрмэлжэ» гэхэ мэтэ журналнуудай дансанууды иража дүүргэд, «Харгаша» гэдэн журнал урдаа дэлгэб. Энэ журналда Антон Павлович Николай гэжэ нэрэтэй уран зурааша ахатаа нэгэ үе хүдэлһэн юм.

Гарьметнай ахад үлгэш тавай саг үргэлжин зараса А. Чехов, үшыһы һаа, М. Ковров, Үрэгүй хун. 6—7 газар хүдэлжэ зуураа иимэһэн урда нэрнүүдтэй болонхой.

БУЗАРЛАХАН БУРХАН

(Ургэлжлэл. Эхинийн 3-даху нюрта)

Гартаа бариха байсан уга хабаа гэнтэ далагашуула. Түүн шэгээр бүри гайханан үрхэ мэдээ ороходоо бурд гэжэ хөөрөө шулуунингаа заахар руу шургаба. Дондог агшан зураа халаглаад, тэрэн тухайгаа мартажархина. Дахин зэд мүнгэ хараажаа, ообо хүбөө шулуунуудыг хүдэлгөөд үзэнэ, хабаагаараа шорой эгшлэнэ, алта бэдэрхэн хүндэл, ургаха хойшоо алхана.

Мүнөөдэр юундэ оройдоол гурбан хэштээ хэбэ гээшэб, бди гэжэ шамарлангаар бодоно. Таба урортой наа Сэнгээ-Ринчингэй сугтаа хэштээлхэе бусажа, шүдэ хаха ташама тараг зөөхэйтэй гудамхад, хонёо адуулаахаа ошохо нэм. Теэд оройгоо нэгдэхэхи класста хүрадаг нэн хойшоо хайшан гэхэйши даа.

Халахаа ба үрмэдэнэй холмол үнэр хангална. Хаанашыг харьнан шагшаа шаханана. Эсэ хэбэртэй. Энэ гранит гү, али бэцэ гү гэжэ Дондог шэбшэн, тэбхэр шулуун дээр нуушана. Ахайл номой зураг дээрэ тон нэмэ шулууге «г-р-а-нит» гэжэ үзэгшэн уншаа нэм, теэд Сэнгээ-Ринчиндэ хэлэжэниин гэл тана арсаа нэн. Гурбадахин хүн хуу мэдэдэг юм гү, али нээрэе гранит бэцэ гэжэ гү гэжэ нанан, наранда халаханан шулууге элбээд үзэнэ. «Манай ядэ гранит хаанаа байха нэм. «Тэнгэр» — гэжэ, хамнагдаггүй үшөөн Сэнгээ-Ринчинэй бүдүүлгээр этэрэн хэлэхэдэ. Дондог уйлан алдаа нэн. Үбэнэ абанаа асууладан, мэдэнгүйб, магадгүй түгэдэ дархашуул Баруун Жуунаа асархан байжа болоо ааб даа гэжэ нэм. Баруун Жуу гэжээнэ хаанашы юм ааб даа, теэд Дондог юундэшэб энэ шулуун гранит гэжэ этгэнэ. Нимэ сагаан, ялалзан хашарануудтай гоё хана шулуу хаанашы хараггүй нэн.

Зэд мүнгэ бэдэржэ олохо ядаандаа юундэшэб залхуунини хүрээшэб. Эбнээлб. Эндэс нуужал байнай гэжэ шэбшэнэ. Гээзэниин хоолон туудмаг шэнги. Хүтшэн абайнгаа хуван зуламал хабаа мааняа уншаа хамбаандан хажуунаан хулгайгаар абанэ гарашан аад, мүнөө мүнөө

саха дээрэ үлэшэнэн хуушан ноогоон тэрлэнгэнээ гоолоо гүбихэ гэжэ бэдэрхэдэнэ хабаань олодоогүй гэжэ ханахдаа, ханаанини зобшоо. Намае хараама, «бурхан буянгүй» гэжэ байгаа ёногой гэжэ шидэнэ, бүришье уйлафананин хүрэнэ.

Нара өөдэ баруун нүдөөс анич нагад харабишан хараад, гэртэ бусаха гү, али үгы гү гэжэ шидэжэ ядаандаа хүзүүгээ маажана. Тоо бодожошье ялахдаа, хүзүүгээ маажадэ зантай нэн, бачшан эвэндэнэ хэлдэ дурегүй бэйл. «Цыбенон, хүзүүгээ бу мааж, зохолоо гү» гэдэг нэн.

Сэнгээ-Ринчиндэ эгээл мүнөө хэштээлхэе эрээд нууна ёногой, үйлөө харлат, тархяа залгиг гэжэ шэбшээд, хабаагаар халахайн үндэр эшнүүдэе Чапаев шэнгээр таа сабишан, тэрэ холо зэрэлгээ соо тамаран яоба хониной фермэ тээшэ гүйшэнэ. Нюсжэн хульнен сүүр хадхана, теэд Дондог тоохогүй гэжэ хүсэнэ.

Саб сагаан шодонтой зэргээшээ амилла дараха гэжэ гүйдэлөө аалдихадаа, тэрэнэй баруун халада наранай гэрлэлтэ нэгэ юмэни ялагас гэжэ гэнэ ообор хорибо. Дүтэлэн ошоходон, гуулин бурхан ханаамаар дабишалаа хууба. Урдань нимэ бурхан Сэнгээ-Ринчинэй үбэнэ абны сүмэ соо тэрэ нэгдэлтэ хараа нэн, олон юмэ мэдэдэгэ найрхалжа ябада: Сэнгээ-Ринчин тэрэ богдо зонхобо гэжэ гэжэ хэлжэ үгөө гэжэ, Дондогой алиниин бэ гэн, хургаараа заахаа ханахдаа, «тэнгэр, бурхан руу хургаараа заахада нүгэл юм гэжэ мэдэхэ гүш» гэжэ, баха урмын хухалаа нэн. Теэд энэ богдо зонхобо шодонтой хажууда ямаршье эдээ хоол, ундан хэштээгүй, уншэн хэнэ шэнгээр тэрэнэд ханагдаа. «Гайза, ялтай гэжээб» гэжэ хайрлан шэбшэнэ.

Гэнтэ шидэжэ, хүкэ сатин самсаа үмдэн сообоо гаргажа, тэрэ бурханаа хормойлоод, хөөрөө хаража ябана, хулгайшан шэнгээр гүйшээб. Хэншье Дондогыг арьбуулггүй. Ганга эрье дор ороод, үзэрхэйнгөө «лүг, лүг» гэжэ шангаар сохилон байншье мэдэрэнэ. Эхэл болгоомжотойгоор хормойгоо задлажа, богдо зонхобые зүлгэ ноогоон дээрэ нуулаад, ур-

данаан шэртөө. Тэрэн нүдөөшье сабишангүй, гараа дэлгээшээдэ, хуушанан зангаараа лайхайна. Энэмин юрын наандахан бэшэ, бурхан гэжэ ханахаларнь, доошнь жэгшүүртэй болоод орхно. Аймхайгаар дүтэлжэ, ноогоон үзүүрээр шэбшэн гэжээнүүлэн, хүкэ малгайдань ачаад абахан шоргоолжо этэрнэ, холо руу сүлжээрхэнэ. Теэдшье бурхан Дондогыг тооногүй.

Сэнгээ-Ринчиндэ түргэн харуулаха. Яба намда атаархаг, — гэжэ дахин үгэ дуугүй богдо зонхобое абаад, гэр тээшэ хэн нэгэнэй урилдаан шэнгээр шэнгээр нээгэ табигархидэ. — Хүтшэн эжидэ харуулаха гү, али үгы. Бурхантай болонолдом ямар эхээр аялаха ааб гэжэ доосоого шэбшэнэ. — Хабаань хулуундан халахыгшгүй, бурхамни мартуулжа шадаха.

Тугалай хорёгой арада, ноогоон соо богдо зонхобое нуулгажархэд, эмнигье бурган эрлэхэд зоригтой хүн мэтэ омогтойгоор, мурнуудэе хурхылэн, хүтшэн абайнгаа хуван хабаа хургануудайгаа хоорондоо хобашан, урдаа эрбэлдүүлэн, яралгүй бардамаар Сэнгээ-Ринчинэй абатан тээшэ алхалба.

Тэдэнэй модон гэрэй шэлгүй сонхо доро ошохо хаяяна. Абаян дууданагүй. Дахин бүри шангаар халагдаа үзэнэ. Баха абайгай. Тэсэнэ ядаад ооглобо. «Сэнгээ, аа, Сэнгээ».

Яагаабшн, түймэр болоо гү. — гэжэ эхэл бүүдүүлгээр Сэнгээ-Ринчиндэ дуугархар сонхоор үнэгүй толгойгоо бүтэйлгэба. Мохилас-тэс гэрэ жажална. Дондогой шаажархика дуранинь хүрээб, теэд энэ хэрэг дэмэ, Сэнгээ-Ринчиндэ намайэ динилэхэ ха юм гэжэ шидэжэ, гэнгэнгээ гомдол ханаандаа залгин, зээлэхэнөөр түхэртөө хандба: — Нэгэ юмэ хөөрөхэм. Эрсаа үбэнэ юмэ харуулаха. — гэжэ бүхэ нэгэнээ ноусын долгитноо халганан байншье мэдэрэн дугарга. Эдлэб ноусада голгүй дуртай Сэнгээ-Ринчиндэ мэдээ ухаа алдажархика, тугаарайн бүдүүлгэн абарнаа хошье үлбээгүй, мохилонье нөлбөжорхидэ.

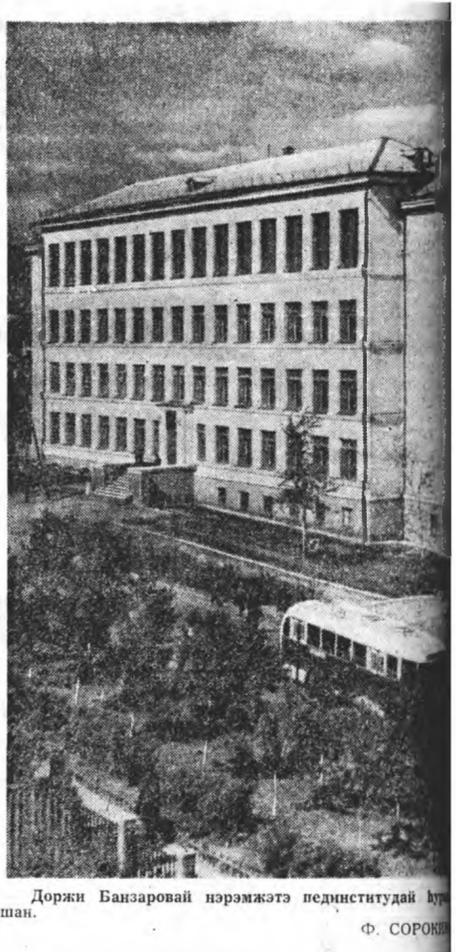
Хүрээгэ бугтаад, Дондогой мурьынш ташажа хэлбэ: — Юн бэ, хаанаб? — Нюдэдэнь хулгана харахан минсэни нүдэл мэтэ ялалана. Дондог нхлэл гэжэ мэдэнш тула тоогошоогүй болон, ондоо тээгүүр хараашалан: — Яагаа орой эрээбшн, — гэжэ. — Юн бэ, хаанаб? — Сэнгээ-Ринчин дахин мурьынш шангаар ташана. Дондог мурөөл альгадуулаха, илангала сасуулан басагадай хажууда, тон дурегүй нэн. Теэд мүнөө богдо зонхобое ханаандаа оруулжа, ойлгоогүй. Умхиршээдэ хаднагуудтай набтархан тугалай хорёгой ара руу гүйдлээб. — Намнаа түрүүн хүрөөд, ноогоон соо нууна хуулан богдо зонхобомни олошоо аа гү, — гэжэ Дондог абан шадалаараа харайба. — Юн бэ, хаанаб? — гэжэ аман соогоо гүбэрэн залдаал, Сэнгээ-Ринчиндэ ангуушан нохойдол ухидан хараашалан. Теэд Дондог түрүүн богдо зонхобое олошо: — Сэнгээ-Ринчин, хара. Энэ минни бурхан, — гэжэ. Харин нүхэрнын эхэл урмаа хуаранашаг уршыха, богдынш гарнаань хуха татан абажа: — Би шамаше муртэй юмэ олоо гэжэ ханаалби, харин ши энэ гуулин түмэр олонолдоо намайэ ухаа алдуулба ха юмши. Эшэхэ яланш? — гэжэрхидэ. Дондог голхорондоо уйлуутай байба. Урлынш далаганана, сөнхир хүкэ тэнгэр нүдэнэйнь унан соо шэнгээшээр хэбэртэй. — Бурхан үгы, — Дондог гайхаландаа амаа ангайшаба. — Угы юм. Ойлого, Гансал шини хүтшэн абай, минни үбэнэ бах тэрэнэд этгэнэдэ, шүтэдэг юм. Ах, ши мэдэхэгүйбшн, тэнгэр хаа мэдэ. Бидидэ хал Чинтөө тигрээ өөрөө хэлэ нэн. — гэжэ, Сэнгээ-Ринчиндэ гэр руугаа ээрэмшэн гүйшээб. Гэнгэнэй мур доорон үдхэн ноогоон гүнхан хэбэрлэн аад, Сэнгээ-Ринчиндэ харо холо оноо юм, ааб гэжэ хараха гэнгэнэдэ, хөөрөө хуварин үндэнэд. Уйлаха дурнай хүрэхэнэ намдаба. «Ялтай гэжээб» гэжэ шэбшэнэ. Угэ дуугүй богдо зонхобое эрьбуулжэ байжа гэтэнэ. Хүүдэй үгүүдэ эмни хайшаал бурхан ааб гэжэ ханаба. Хүтшэн абайнда харуулаха юм байна гэжэ шидэжэ, тэрэнэ тэбэрхинхэй, бабагаа зорюута газар орхед, тэрэ-тэрэ оробо. Хүтшэн абайнш бабал нүдээс

анижархинхай, сайшаан уралнуудаа хүдэлгэн мааняа уншана. Гацуун улаан сайн модон аяг соогоо хүршэнхэй, үрмэтан харагдана. — Хүтшэн абай, — гэжэ аалар эхилнэ. Теэд абайнш эрхнээ татан, Дондог руу харанашыгуй. Тооногуй ха. Хабаань хажуудань үгы нэн гүбэ гэжэ ханахдаа, зүрхэ орон нэмэнэ: — Бурхантай болобо. — Юн, юн. — гэжэ ходоодо аниатай байдаг нүдэдэнь гэнтэ хүргэн сэлмээжэ. Дондог руу сүрмэдэн шэнгээр хараад байна. — Богдо зонхоботой болобо, — гэжэ тэрэ улам урмашан ургалжүүлбэ. — Бурхан арьяа баала, юу хэлнэ гэжээб энэ бог. Ойлгуулынш юрээдөө, — гэжэ Дондогто шэхээ тодоно. — Дасантай хуурибаа богдо зонхобо бурхан олохо асарааб. Энэ байна гэжэ, халагананан гарнуудань олозоо барюулархика гээд дүтэлхэдэнэ: — Утар хөөргөнэ абаашажа табин, юун гэнэн нүгэл гэжээб. Утар зобаша, хабаан алим, хабаан алим, — гэсэгэн тухашарба. Түргэн бурд гэжэ газашаа гарнаха зуураа Дондог богдо зонхобое хүтүүншэнь бажуугаад абаашаб. «Юундэ нимэ бурхан буянтайб, хүтшэн абайн энэ богдо зонхобо бурханда дурегүй байна гэжээб» гэжэ ойлгожо яашье ядана. Үдлэн абанша хонинойнтоо адуулганаа бусахадаа заагуйл асуухаб гэжэ шэбшэнэ.

Наран теэд дээрэ. Хорёшо номхой хэлээс гаргаад, хүндөөр амилан, модон гэрэй хүүдэртэ хирс болоод булуудхалаа харана. Хонжон. Холуур дасантай хуури харагдахад гэнэ. Зэрлэгэнэй долги дэлхэн ийрган дээрхээ тэрэнэ урдуулархикаа байна гэжэ ханамаар. Богдо зонхобомни нюрмжэтэ харана. Унхөөрөөшье тэрэн гүулин түмэр нааданшай шэнгээр зээлбэ. Теэд тэрэ дасантай хуури ошохо залхуураад, хүн хараша да гү гэжэ айл. Байрадаа нэгэ эрбэлдэжэ оройн тойрон хараад, ололон богдо зонхобое тугалайнгаа хорёгой хойнош үдхэн хлаг ноогоон соо хаяжархика. Ноогоон нөөшнэй хулдээжэ сагаатар хилэн нюргаа харуулан долгитно.

Энэ ушар үни бондэ нэн. Тэрэ гэнгэнэй хойшо Дондог нэгшье дахин бурхантай боложо үзөөгүй нэн.

Дорж Банзаровой нэрэмжэтэ пединститудай хуушан. Ф. СОРОКИН

Дорж Банзаровой нэрэмжэтэ пединститудай хуушан. Ф. СОРОКИН

Португалин колонизаторнуудта зэргэ тэмсэл улам шангадана

БЕЛГРАД, августын 17. (ТАСС). Африканска патристуудай сүлөөлгэри сэрэгүүд мүнөө оройногтой газар нотагай хахаднь шахуу өөндэ дингөө хилалтад абанхай гэжэ үзэгдэр эндэ бололон прес-конференци дээрэ Португалин Гийней болон Ноогоон Хушуун гэжэ аралнуудай бэс даанхай гүрэнтэй болохын түлээ тэмсэл африканска партиин генеральна секретарь Амилкар Кабрал гэжэ мэдүүлэ.

Португалин колонизаторнуудта дарлалтаа манай арад зоние эсэсэн сүлөөлгэри түлээ тэмсэл үзэр эрхэ тума улам шангалана. Тини мүнөө колонизаторнуудай сэрэгүүдэй аюулгүй яаха газар нотага гэжэ манай эндэ үрээдэ байхагүй, — гэжэ А. Кабрал үргэлжэлүүлэ. Сүлөөлгэдэн газар нотагуудта засаг түрэн шэнэ шүтэжэ хуурагдана. Тэдэнэй хургуулинуд болоно зэрнуудые бии болто дие нэхэ, улад зоние зааха яадал болоно хүсүүд партианудай хажуугаар өөндэй армитай болоно.

Революци боложо, оронойм шэнжэ түхүүл хубилгаба

КАИР, августын 17. (ТАСС). «Египетдэ бололон революци манай оройн шэнжэ түхүүл буримун шэнэ нэвэлэн хубилгаба. Тэрэ хадаа феодализм, капитализм болон мүлжэгэ үгы хээд, социализм бүлгэм дотор арад зоний эрхэ сүлөө элдэхэ ёного байн ажабуудал али болгобо» гэжэ Баруун Германин бүлгэм журналистнуудай үмэнэ үгэ хэлэхэдэ, ОАР-ай премьер-министрай орлогшо Мухаммед Хатем мэдүүлэн байна. 1952 оной революциин ашаар оройногтой туйлаан амжалтанууд тухай хэлэхэдэ, үнгрэнэн жэлүүдтэ Египетдэ промышленна үйлдөөрилгэн хэмжээн, мүнөөр абажа тоолоходо, 1952 ондо 300 миллион египетскэ фунт байнаа, 1964 ондо нэгэ миллиард болобо гэжэ Мухаммед Хатем тэмдэглэнэ. Энэ үе соо орон доторнай аграрна реформа хэлхэжэ, Египетдэ тархашата 700 мянган федан эдлүүрин газар хуваажа үгөө.

Советскэ Союзай туйламжатайгаар Нил мурэн дээрэ баригдажа байгаа Асуанай үндэр ехэ халтын оройногтой ажабайдала али тухай ехэ аша тува үзүүлэхэ байншье ОАР-ай премьер-министрай орлогшо тэмдэглэбэ.

Кааманьогой мэдүүлгэ

ГАВАНА, августын 17. (ТАСС). Доминиканай газар дээрхэдэ хари гүрэнэй солдалуудые дуудан намангагүй сагтаа бидэнэр ханагаа амархагуйди гэжэ Доминиканай Республикын конституциноноо правительстве тогтойлошо Франсиско Каамань мэдүүлбэ.

Пренса Латина агентствын корреспондентын Санто-Домингоно мэдэжэниин ёшоор, Доминиканай Республикын бэс даанхай гүрэнтэй болон ойе тэмдэглэн олоной митинг дээрэ Каамань үгэ хэлэб. Тини гэнгэ хабалдагшад Америкын эзмэдэлын сэрэгүүдые дуулан гаргажа абаашахые хатуугаар эрхэн байна.

Японой социалистнуудай съезд

ТОКИО, августын 16. ТАСС-ай көр. Г. Гавриленко ниггэжэ дамжуула: Мүнөөдэр нинсэл хотын «Будан Кайкан» гэжэ зал соо Японой социалист партиин онсо яралтай 26-дахи съезд нэгдэ. Тэрэнэй хүлэмэригэ 450 шахуу делегат хабалалсана.

Съезд хада Вьетнамадхи американска сэрэгэй довтолгодо асаргүүдэ, мун Японой болон Урда Корейн хоорондох харилсаануудые нэгдэхэ гээд баталуулахуудын түлөө тэмсэлдэ партиин саанадаа баримталжа хараа бодол тухай зүбшэн хэлсэхэ тэрэншэ ажалша зонийнгоо ажабуудал найжаруулынш түлөө тэмсэлдэ программа зохёхо болоно.

Японой социалист партиин түрүүлгэшэ Кодоэ Сасаки съезд дээрэ амаршагын үгэ хэлэхэдэ, социалист партиин Вьетнамад амангал тавиан болохын түлөө, Японой болон Урда

„Зонд-3“ тухай Англин газетэнүүд бэшэнэ

Советскэ Союзай туйлалтыг хүн зон ехээр хонирхоно

ЛОНДОН, августын 17. (ТАСС). Замбуулинда нилдэн «Зонд-3» гэжэ автоматическа станциин харын нүгөө талыг буулгажа абанэ азрагын марг соо хара дээрэ буулахдаа бутаран унабан американска станциин наашан дамжуулан зурагуудта орходоо бураггүй тодо

хонорой харигдана гэжэ «Сан» гэдэг английска газет мүнөөдэр бэшэнэ. Мун тинхэдэ, түс станциин дамжуулан зурагуудтай онсо байн шанартай байгаашан дамжуулал оншон техникын дээрэ заргын байбан дээрхээ болон гэжэ тэмдэглэнэ.

«Зонд-3» станциин дамжуулан зурагуудые Англида хүн зон угаа эхээр хонирхоно. Тэдэ зурагууд олонхи газетэнүүдэй тон али газарта тунхаглагдаа. Тинхэ зуураа, харын саада талын ямар түхэл хэлбэртэй байхан тухай тайлбарилан бэшэнэ.

Урда Вьетнамай патриодуудай довтолго

Санто-Домингодо бололон жагсаал

ГАВАНА, августын 17. (ТАСС). Полковник Франсиско Каамань түрүүтэй сак зуурин конституциноноо правительстве дамжэжэ байгаа Доминиканай Республикын патриодууд Испанин колонизатор дорлолгана оройногтой сүлөөлгэригөө 100 жэл болохоние үсэгдэр тэмдэглэбэ. Оорингөө оройн түүхэдэ оройн энэ алдарт ойдо зорюулжа конституциноно правительство хэлэ

хэдын хэмжээ абуулануудые үнгэрөө. Городой гол үйлсэдэ патриотическа үзэлтэн олоной жагсаал хэбэ. Тинхэдэ хаяхан америкынхидэй сэрэгээр довтолхо үгэ наха бараанан танигдагуй солдатын хүүр хүдөөдүүлэн, Осам гэжэ хэрэм тээшэ хүнүүд ошолон байна. Хүүдээрнэ бололон митинг дээрэ патриодууд конституцида, мун тэрэнэй үйлд

хөөр байгуулагдана Франсиско Кааманьогой сак зуурин правительствата да үнэн сэгэ байхад гэжэ дахин гэршлэбэ. Пренса Латина агентствын корреспондентын Санто-Домингодо мэдэжэниин ёшоор, бэс даанхай гүрэнтэй бололоор зуун жэлдэй ой гүйсэхэниин Доминиканай Республикын бэшшье олон хоты городуудай патриодууд тэмдэглэбэ гэнэ.

Лос-Анжелосто бололон событинууд тушаа

НЬЮ-ЙОРК, августын 17. (ТАСС). Үнгэрэгшэ нелетини хүүл багаар шүбата тулалдаан бололон Лос-Анжелосой негрүүдэй хуудар райондох байдал шахардуу шанга заагара. Энэ абтан мэдээсэлүүд дээрхээ харахада, 15 мянга гаран хүнтэй полици болон сэрэгүүд түс городой тэрэ хүймнш буримунан бүтэлэнхэй. Энээн дээрхээ боложо, негр зон энхэ ууха юмээр дутажа, бэрхшээл үзэнэ. Энэхэй нотагай засагаархын бүхэ хургуулинуудые болон хүдэмэрини хүсэ хүлэлжэ агентствэ хаанан, лаин гал дамжуулахыс болуулан, оло-

хон кварталнуудта велопровод зогсоон байха юм.

— Би найман үхибүүтэй хүм. Тэдэнэмин нэгэнинишье үтгэрлэн субботоноо хойшн нумье, талхаше нөлөндөө хараагүй, — гэжэ нэгэ негр эхэнэр мэдүүлбэ. Ал агентствын мэдэжэниин ёшоор, тэндэхи засагаархын ажалгүйдэлгын тэдхэмэ түлэхээ болонхой. Лос-Анжелосто хуудар негр зоний олонхын үнэхөөрөө үлдэжэ туража байна гэжэ конгрессэй үндэс янатартай тогша эрхэ хамгаалха нотагай эмхнэ хүтэлбэрлэгшэ Джон Смит мэдүүлбэ.

Студентнуудай комитет болон мун бэшшье негрүүдэй эмхн бүтэлүүд түс райондо хуудар зөндө тунхайн тулалда эдэ хөөр болон мүнгэ бадалжа байхайн.

Мун Калифорнийн бэшшье районнуудта полициинхидэй тулалдаан болобо. Лос-Вичтэ буудалдаан бололохо, нэгэ полициеска алуулаа гэнэ. Тэрэншэн Сан-Бернардинодо, Сан-Диегодо, Голливуд болон Пасаденда тэмсэл болобо.

Сан-Диегодо жагсаал болохо үгэдэ 72 хүмие барижа тушааба.

Лос-Анжелосой сүүдүүд энэ тэмсэлдэ хабалалсанаанай түлөө үрмэлэ хаагдана 2847 хүнэй хэрэгүүдые хаража эхилэ. Тинхэдэ тэдэнэй олонхине полициинхидэ довтолбо, хулгантаба гээд гэмнэн байха юм. Хулганталга тухай статья харгалшэн ушарынш халаа зоболон үзэжэ сүхэрлэн негр зоний тэмсэлэй политическэ шэнжэ шанарые далдалхын зорилготой юм ха.

Колонизаторнууд гээлтэ хоролтодо ороно

АЛЖИР, августын 17. (ТАСС). «Фрелимо» гэжэ африканска патриодууд партиин отряднуудтай тулалдаха үлээ нилэ нара соо Португалин колонизатор армин 105 солдат Мозамбигта хорсобо гэнэ.

Алжирта тунхагданаан түс партиин коммюнист соо хэлэгдэнэй ёшоор, дайсанай сэрэгүүдэй болон патриодуудай хоорондох зайн байдалууд Мозамбигтай хойто талын газар нотагуудта бололон байха юм.

Партизанууд дайралдана

БОГОТА, августын 17. (ТАСС). Колумбийн Толима гэжэ департаментда партизануудай болон прави-

тельствена сэрэгүүдэй хоорондо зөбшөжэ тулалдан бололон байна. Таяа 20 солдат, 2 партизан алуулаа.

Вьетнамадхи американска сэрэгэй довтолгодо асаргүүдэ, мун Японой болон Урда Корейн хоорондох харилсаануудые нэгдэхэ гээд баталуулахуудын түлөө тэмсэлдэ партиин саанадаа баримталжа хараа бодол тухай зүбшэн хэлсэхэ тэрэншэ ажалша зонийнгоо ажабуудал найжаруулынш түлөө тэмсэлдэ программа зохёхо болоно.

Канадала почтын алба хаагшандай хэбэн забастовко илалтар дүүрээ. Тэдэнэй салын хүлээ нэмэжэ болоо. Тингээд забастовкодо хабавдаан хуунууд хэбээлтэ үзүүлэхгүй гэжэ хуули зарирган уялга абаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: почталтон Рожер Генге. Тэрэнэй малгай дээрнэ забастовко хэгшэдэй эрилтэ бэшгэдэнхэй.

ТАСС-ай фотохронико.

ИНДОНЕЗИИН АРАДАЙ БАЙНДЭР

ДЖАКАРТА, августын 17. ТАСС-ай көр. С. Соловьев ниггэжэ дамжуула:

Республикынгаа 20 жэлэй ойе эхэ хайндэр тэмдэглэхын тулалда Индонезин нинсэл хотодо хуудар хэдэн зуу мянган хүн городой центрэ хабтайн «Мердек» гэжэ угаа ехэ талмай дээрэ мүнөөдэр сугларба. Правительствана трибуна дээрэ гаранан олон тоото гададын айлшадэй дунда СССР-ай Министруудай Советскэ Союзай делегати, мун Болгарин, Венгрийн, Чехословакийн, Румынийн, Литвадэй, Арадай Корейн, Демократическа Вьетнамай болон бэшшье оройнуудай делегатиинүүд бии.

Митинг дээрэ Индонезин президент Сукарно үгэ хэлэб. Тинхэдэ Индонезидэ бололон революци гэжэ мүнөө өөрнөөсө хүлжэлтын национально-демократическа шата тэрэе гараа. Тингээд Индонезин арад зон социализмын байгуулалтада оролын, орой доторнай эвэншээ хойшо хари гүрэнэй байнууд хамархахаа болжэ, помещикуудэй гарт байнган газар эдлүүри тарьяан зоний дунда хубаагтаха юм гэбэ.

Уластоорондын байдал тухай хэлэхэдэ, Вьетнамад болон Доминиканай Республикада америкынхидэй хэжэ байхан ээрхэгэ туримхай довтолгыне шэгүүртэ муухай аша гэжэ гэжэ буруушаагаад, сэрэгэй бүлгэмдэдэ хабалалсанагуй гэнэн политика хадаа заагагүй империалистнуудта харша удхатай байха заргагтай гэжэ президент Сукарно тэмдэглэбэ.

Митингын дүүрэхэ дээрэ үхэр буггар буудалан салат болоо. Үлэшлэн хайндэрэй инзатайгаар шэмгэлдэнэн энэ хотын үйлсэ гудамжануудта арад зоний найр угаа болобо.

БУРЯАД ХҮН

4-даху нюр. 1965 оной августын 19.

Вьетнамад Демократическа Республика. Ханойн машина бүтээгдэ завод дээрэ Советскэ Союзай зөбшөжэ тулалдан бололон байна. Тэдэнэй дунда заводой технолог Данг Куок Тхо гэгшэ бии. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: технолог Данг Куок Тхо (баруун таланаа), түрүү хүдэмэришчэн Ноо Дык Хонг. ТАСС-ай фотохронико.

Шанай адрес, телефоны

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гоулица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, гоутора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретарь отдела: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, цр — 48-89, 33-61, корректорская — 35-95.

Улица ЗЕНИНА, 26. Телефоны отдела: цр — 40-49, идеологический — 24-74, советского отдела — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 35-95, цр — 34-05 и переводов — 24-74. гоу Улан-Удэ типография управления по делам Министров Бурятской АССР. H04816.